

Հայտնի պոետներն հեքստիս ու նուտալըմ. շու սոն իքի այ դարձրին տա օլան շէյլէրի պիր քիլիսէ մէմուրունա, պիր ճէմաաթ բէտէլինէ նաւ սըլ եազը շտըրապիլտի : Եւ լընը քէնաթիլէրի պուրայա թէշրիֆ իտէլի օլանըար էլլէրէր . պիղ իսէ, կէշիշլէրի դատապարտել իտէճէք, հիշ օլմազսա Առաքելեան էֆէնաթիլ մուհաքէմէ իտէճէք տէյի տուրուր իտիք . . . :

Շու մուգատտէմէտէ տըղզաթա շայեան պիր շէյ տալիս, Հասուն էֆէնաթիլին ապա իսմի եւս օլունմա մաոր տըր : Մօնոինեօր իլիւլմ եւ լընը պիլի տէմէ, վէ հիւքիւմէթը բուհանիյէյէ տալի կիպի կէօթէրիյօր, պիլմէյօր մուքի պիլիմ հիլիկիա կաթող իկոպուզունա իուսումէթիմիլ օլամաղ, շիւնքի օ պիլիլմ կաթող իկոպուզունմաղ տալ, միլլէթին տիր, վէ հաթմա օնուն հուգուգունու ապ լամաղ իշին ոլուգա տար ճէֆալարա տայանըյօրուղ : Տա վամիլ, մէշու օլմայան պիր կաթիլի կիկոս, եանի եալընը Հասուն էֆէնտի ալէյինտէ օլունդունու պիլմէմէղլիքտէն կէլիյօր, քի պիլիմ պաշղա տալմիլ եօղ : Հուգուգունու զուն վիգայէսի իտէ, նաւըլ պիլիլէրէն ինն թէֆէթ պապաթապիլլի հէր գաշ քէրրէ բարասլարըմը իլէ կէօրիւշտիլ իտէ, պու հուգուգուն սաղլամաղ դապահաթ օլունդունու տնմաոր պիլլէ . իգթիլա իտէր իտէ, պունարը իսալթ իթմէյէ շահիլլէրիմիլ չօղ տուր : Օլ իսկեաթ եօլարընը իլթիլամ էթտիմ տէտիլի վազըթ, պու հուգուգու մատտէսիլի դարարըլ պիր շէյ տէյիլ կիպի կէօթէրիլքտէն սօղրա, նասըլ պունու տա պէհանէ իտէպիլտի պիլլէ գարշը բօմատան էօնդալի կէթիլմէյէ : . . .

Ասըլ կոնդակա կէլիննէ, պունուն իւղէրինէ ուղուն սէօղ սէօյլէմէյէ տօղրունու իսանըմը վարմաղ : Լաքին աղիմ թէէսսիլի իտէրիլ քի քիլիսէմիլտէ բէյտա օլան « պիր թաղըմ իլթիլաթաթ վէ իլթիլալաթըն » սէր իւ սէպէպի աշիքեար մէյտան տա իքէն, պու սէպէպ բարա հաղըթիլլէրինն կէօղիւնտէն հալա մէթը թիւնույօր . վէ հիշ պիր հալ, հէր նէ

գատար ճահա ուտամ իթսէք, հաղիլէթի իւղըրաթա : Հաղըթէթլէրինէ պիլտիլիլէօր : Կոնդակտա տէմիլ քի, « ասըրիստոսուն միհրապը մէշուինէարշը տալի պիր իսանէտէ պաշղա իհրապ նասպ իտիւպ պիր քիլիսէթէքիլ » էթմիլ շիղ վէ պու քիլիսի « սէրպէսիլ գաթօլիքէր քիլիսէ » թէսմիլլէ իթմիլիլ : Իքի այտապիլլէ օլունարը կէօրէնլէրէ վէ ինթը օլանըարա սիվալ իտէրիլ : Հաղը եւս ընկերու թիւնու մահալլիսէ պիր մատուռ եարտըղ իտէ, աճուա իպստէթ մահալլէրիմիլ պիլ ալ տուրուր իքէն, քիլիսէթիլլէրիլէ հաղըթ իթմէք իշիլն մի օ մատուռ սըղընարը . . . աճապա պունա « քիլիսէ » իսմի վէրիլլէրիլ պիլ եէրտէ իշիլիլտիլ մի : . . .

Լաքին պէյհաէ քէլալմըղը ուղաթմայալըմ . լալին վէ քիլիլինն իշիլանու թիւնու աթընտա պունունմաղ իշին վէրալիլիլ արղուհալ պիլլէ, քի մօնսինեօր Ալթունն Թօգէֆ իլիւլմ գապուլ էսիպ բօմայա թաղտիմ իտէճէք իտի, օ պիլլէ պիլլէ պու կիւն պիր դապահաթ օլունյօր . վէ տէնիյօր քի « վաղաա բօմա Հալարալեալլէրինէ Հաղը թէրաթիլլէրինն վէրիլլէ հաքիմին (շիւպէսիլլէր իւհանի հաքիմէրին) սիճիլլէրինի նադա իթմէք վէ շէօղմէք, լաքին ապա միւսաաաթ օլունմաղ քի բողըր հուգուգու իթաթմըղլըղա տա պիր ալէթ վէ վասէթա օլապիլլին » : . . .

Հասըլը քիլիսէմիլլին հուգուգու արարողութիւնը, վէ հալա Արեւելք քիլիսէսինն էն դիյաաթ իրիւթիյանըղա մուլաթըղ օլան պիր ուսուլինէ եանի աշխարհականարըն քիլիսէ ինթիսապիլլինէ հիսստար օլմասընա վարընճայա գատար, պիլիմ հէր ինթէթիլիլիլ, հէր եարտըղըմըղա գարշը հիւքմ օլունույօր, վէ կոնդակըն դալլիննէ ճէմաաթըն « էղճան ու ալիլ օլաարիարըղարընա պաղըլը գալան պէյիլք գըմը » հիշ պիր դունուր իթմէմիլ օլունյօր . վէ նիհայէթ Մատէր ուլաշըն վէ « Էրմէնի միլլէթիլին սահիհ միւնէվիլը վէ Առաքեալը օլան Ս . Գրիգոր Լուսաւորիլլին »

շիֆաաթը հաղըղմըղտա մէմուլ օլունույօր :

Պիղ պունըարա, վէ տահա կոնդալըն աշաղընտա վէրիլլէն իւշ կիւն վատէտէն սօղրա, Մօնսինեօր իլիւլմ մին թէշպալիւս իտէճէյի Առաքելալան իշիլանու թիւնարընն իճրասընա, համիլլէթիմիլ վէ զամիլլէրիլլէ մուվաֆըղ օլարաղ եալընը պիր ճէվապ վիլլէպիլլիլ . — Եանիլլէրիլլէ եիլլէ տթալարըմըղտան պիլլէ գալան վէ չօճուղլուգունմաղտան էօյրէնալիլիլ մուգատտէս մէղհէթտէն այրըլմայըղ, եիլլէ բարա հաղըթիլլէրինն, հէր նէ գատար հաղըղմըղտա շիտաթ կէօս թէրտէ, մէրհամէթ վէ շէֆգաթընտան իւմիլիլիլ քէսմէյիլ . Էրմէնի Գաթօլիլ վէ Տէվլէթիլ Յիլլէ թէպաա սը տօղաաղ, եիլլէ էօյլէ գալմաղտան պաշղա պիր շարէմիլ վէ պիլլէ արղունմաղ եօղ տուր :

Ինչալլաշ չօղ կիւն սիւրմէղ, շունճա վազըթլարտան պէրու արթըղ գալպէրիլլէ իշիլիլ օլան սույի իպրէթլէրտէն վէ հաղարէթլէրտէն գուր թուլուպ, տէվլէթը Ալիլլէ սայէսին տէ եէնիտէն կէօնիլ իսօնուտըղու վէ միլլէթէ հիւսնիլ նիլամ վէ մուհապէթ իլլէ պու գատար էմէյիլմիլ զին պիր աղ տա մէյիլլէրինն նայիլ :

Ս . Փափըն անսալու թիւնուն եանի եանըմաղ օլմաղ դաիտէսի հաղըղնտա պու կիւնլէրտէ բէք չօղ պահալար ճէրէյան իտէրէք, բօմա մէճիլի ումուլիսի թարաֆընտան տալի մէղհէպ վարդապետութիւնու օլմաղ իւղրէ գապուլ օլունմաղ տըր տէնիյօր : Հէր նէ գատար պիլլէ ճէ ինանըլըր պիր շէյ տէյիլ իտէտէ, պունուն մանաար նէ թլուպունու էյիճէ տընամաղ իշիւն, Պէլլարմին նամ մէշուր ճիլլիլ Սատուածաբանընն բօնթիլիլիլ նամ քիթապընն պիրինճի պաղընն իքինճի ֆաալընտան էհլը մէրաղտան պիր զաթ պիլլէ սէօղ շըղարըղ, այնէն թէրճիլմէսի նի թարաֆըմըղա կէճստէրմիլ տիր քի պու գաիտէյի բէք լալիլիլ պիր տուրէթտէ պէյան իտէր :

« Էյէր Բաբա Եանըլայըտը քէօթիւ խուլարը Էմր իտէրէք վէ ֆազիլէթլէրի մէն իտէրէք, քիլիտէ ինանմայա մէճպուր օլուրաու քի. քէօթիւ խուլար Էյի տիր վէ ֆազիլէթլէր ֆէնա տըր. Էօգսա քէնտի խըղճմըտանընա դարչը կիւնաճ իշլէր իտի » :

Իշլէթ պու դաիտէ պիլիմ կիպի Էանա ագըլլը Գաթօլիքլէրէ մէգհէպ վէ բարայկանճա դիհնիսիլիին ալամայաճաղը պիր շէյ կէօրիւնիւր իտէ տէ, Բամատա վէ սայիր Էէրէրտէ պուլունան իւլթրամօնթէն ֆըրգասը խտտաւանա կէջրէ, պունաթըպը մէգհէպ դաիտէսի կիպի ինանմա իգթիղա իտէր իմիշ : Անճագ պու նէվթարը խրիսթիյանլար հէնիւղ կէօրմէք իսթմէյօրլար քի պէօլէ պիր դաիտէ թաստիգ օլունտուղու կիւնաէն, արթըգ հիշ պիր մէմէքէթտէ գանուն վէ նիզամ հիւքմիւ դալմամագ իճապ իտէճէյինտէն, հիշ պիր տէվլէթ վէ խուսուսի իլէ ահալիսի Գաթօլիք օլանլար, շիմսիտէն պէյան իթմէքտէ օլտուղլարը կիպի, մէգքիւր դաիտէյի րէտա իտէճէքլէր վէ Էալընըգ Էվլէթլէր կիպի Գաթօլիքիլ տէյնիլէրէ Գաթօլիք նաղարը իլէ պադաճաղլար տըր :

Ֆրանսա տէվլէթիւնտէն Տէրսաա տէթտէ պուլունան Էլշիսինէ կէչէն կիւն կէչէն Էմիլլէր ճիւմէյէ մալիւմ տիւր : Պունուն պիլիքէ Բէք սըգդաթա շայեան պիր մանասը վար տըր քի Էյիճէ աղնաշըլմագ լաղըմ տըր :

Ֆրանսա տէվլէթի Բոմա մէճիսի նին աշըլտըղը վաղըթ րէսմէն պէյան իթմիշ խտիքի Էյէր պու մէճիստէ մէգհէպ տայիրէսինտէն շըղըլըպ տէվլէթին բօլիթիգաճա հուգուգունա տօգունաճագ շէյէր Էմր օլունուր իսէ, Ֆրանսա տէվլէթի քէնտի պիլտիյի կիպի մուամէլէ իտէճէք տիր : Պու իթթարա դուլագ ասմայարագ, (իւլթրամօնթէն) ֆըրգասը դաթէն միւրատը օլան բաբա հաղրէթլէրինին Էանըլմաղլըգ մէսէլէսինի մէյտանէ գօյտու :

Պու մէսէլէսին Էսասը, հիւքիւմէթի րուհանիյէ իլէ հիւքիւմէթի

տիւնէվիլիյէյի սյըրմիշ օլան Գրիստու Էֆէնտիմիլին քէլամնա դարչը, հէր տիւրլիւ հիւքիւմէթի Բամայա թապի իթմէքտէն պաչա պիր շէյ օլմատըղընտան, պու Էսաս իւղէրինէ կիտիլէրէք, իպթիսա Գարպաա վէ Շարգտա հէր քիլիսէնին հուգուգ վէ իթթիյաղլէրինի մահվ իտիւպ, ճիւմէլէսինի տօղրուտան տօղրույա Բոմայա թապի իթմէք իսթմէյիտի : Պունա թապիյաթը իլէ Գարպաա վէ Շարգտա հէր միլլէթին (իւլթրամօնթէն) օլմայան բիսղոպուղարը, մէգհէպ վէ Գաթօլիքլիք իսթինէ օլարագ, գարչը կէլտիլէր : Ֆրանսա պագտը քի պու Էօլլար իլէ տախի Բոմատա Գիհիլլէրի սարմիշ օլան մէճնունիլէթին Էօնիւնիւ ալամայաճագ, նասիհաթ իթտի քի շու մէսէլէ շիմսիլիք օլուն միւղաքէրէյէ գօնուլմասըն վէ մէճիսի ումիւմի ախէր պիր վաղթա պըրագըլըն քի սաղըլընտէմէք իտի : Պունուն իւղէրինէ Էինէ (իւլթրամօնթէնիլլէրին) պիլտիքլէրինտէն շալմատըղըն կէօրտիւքտէ, Ֆրանսա տէվլէթի, պու կիւնէ գատար Գաթօլիք քիլիսէսինին պէյիւք Էվլաուր իւլմանընը թալըաղը հալտէ, վէ Բաբա հաղրէթլէրինի վիգայէ իլիւն Էիրմի պիր սէնէտէն պէրու Բոմատա ասքէր պէքլէթմէքտէ իքէն, պու ասքէրին կէրիյէ շաղըլմասը իճապ իտէճէյինի նէղաքէթլէ աղնաթտը վէ Էվլէթլէր վէրտիյի գարաբտան տէճէրէք Բոմա մէճիսինէ մալսուս պիր Էլշի կէօնտէրէճէյինի պէյան իթտի :

Իշլէ իշլէր պու մէրքէլէ կէլմիշ օլուպ անսիսալութիւն մատտէսի հէնիւղ գապուլ օլունուպ օլունմայաճաղը նամալիւմ օլտուղու հալտէ, Շարգ Գաթօլիքլէրինին քէնտի քիլիսէ հուգուգլարընը թէսլիմ իթմէյէրէք Գաթօլիք մէգհէպիտէ գալմագ իսթէտիքլէրինի կէօրտիւքտէ, պու խաւաա տա պուլունան Գաթօլիքլէրին Ֆրանսա նաղարընտա Գաթօլիք օլտուղլարընը պիլտիլմէք իսթէտի շիւն քի Ֆրանսա քիլիսէսինին իթթիյաղլարընը մուհաֆազա իտէրէք Գաթօլիք գալան Ֆրանսըղ թէպաասընը տախի Գաթօլիք թանըյաճագ տըր : Վէ սայիր Գաթօլիք տէվլէթլէրի, Էանի իթալիա վէ Աւսթրիա տախի Ֆրան

սա իլէ պու պապուէ հէմէքտար օլտուղլարընտան, պիլիմ ճէմաթլըմըղըն տիւնեա ալէմ իլէ պէրապէր Գաթօլիք գալմագը տալտուղըն նէ տէրէճէ հաղըլը օլտուղլունու իսպաթ իտէր պիր մատտէ տիր, վէ Գաթօլիք միլլէթլէրինին Էն ալիւմ Աստուաճաքանլարը պիլիմ Էֆիքերալմըղտա օլտուղլունտան մատտա, պիլիմ Գաթօլիք միլլէթլէրի իլէ տախի հէմէքքեար պուլունմամըղ նէ տէրէճէ մէմնուն օլաճագ պիր մատտէ օլտուղլա ալիքեար ալը :

Մաճարիսթան մէտրապօլիտի մօնսինէօր Սիմօն խարիճիյէ նաղըրը գօնթ Սնտրասիյէ պիր մէքթուպ Էաղըպ, Բոմատա Մաճար բիսղոպուրընըն կիրիթթար օլտուղլարը միւշքիլ հալի պէյան իտէր : « Բաբայա Էանաշմագ, տէր մէքթուպունտա պիլլէր իլին վէ ճիլլիթլէրին Էանա գուլլարը օլմագ իսթմէյէն ճիւմէլէ բիսղոպուր իլին գապիլ տէյիլ տիր : Էյէր տէվլէթիլիլ արայա կիրմէղէ, Բոմատան շըղմայա մէճպուր օլաճաղըղ վէ պու հալտէ քիլիսէնին րէիսի վէ Էվլաուրընըն Էքսէրիյէթի ալաւանտա միալի կէօրիւմէմիշ պիր ֆըղլալըգ գալթալղուլիւնու հասըլ օլաճագ տըր », Գօնթ Սնտրասի մօնսինէօր Սիմօն իլէ պիւսպիւթիւն հէմէքքեար օլուպ, պու արալըգ վիէննատա պուլունմասընըն պիր սէպէպի տախի մօնսինէօր Սիմօնուն Էէքթուպու տուր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԷԻԹԷՆԷՎԻԹԷ

Գալգասիտան Բէք չօգ բամուգ իխրաճ օլտուղլունտան, Բօթի թարիլի իւղէրինտէն իշլէյէն վարօրլար Էալընըղ Բուս վարօրլարը օլտուղլունտան, պունլար կէօրիւնիւր քի, գուլմաքանեանըն մաղաղալարընտա պուլունան Էմթաալարը նաղլէ քիֆայէթ իթմէտիյինտէն, գուլմանիայի մէգքիւր պիր գալ վարօր տա հա արթըրմայա մէճպուր օլմուշ տուր : Գալգասիա բամուղլարընտան պէյիւք գըսմընտան կէչիտ վէրկիտի ալընըպ, ինկիւ

